

Írta: Halászné Molnár Anna

Világkonferencia

a gyermekek kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolása ellen Stockholm, 1996. augusztus 27-31.

Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága 1992-ben elfogadott egy határozatot a gyermekprostitúció, gyermekkereskedelem, gyermekek eladása örökbefogadás céljából és a gyermekpornográfia ellenes akcióprogramról. E határozat egyenes következménye volt az 1989-ben elfogadott, és 1990-ben hatályba lépett ENSZ Gyermekjogi Egyezségkormányának.

Az 1994-ben svéd kezdeményezésre – Szilvia svéd királyné és Lisbeth Palme, a néhai svéd kormányfő özvegye voltak a rendezvény fővédnökei – és szervezésében megrendezett konferenciát megelőzően regionális értekezleteken vitatták meg az egyes régiók speciális problémáit. A Strassburgban rendezett áprilisi megbeszélésen az európai kérdések, ezen belül kiemelten a kelet-európai problémák kerültek megvitatásra. Ehhez háttéranyagul szolgált a Heléna Karlen és Christina Hagner által készített kelet-európai körkép, melyben a magyar szakemberekkel folytatott megbeszélések és a rendelkezésre álló kevés adat alapján tárgyilagos, de nem nagyon kedvező helyzet is leírásra került.

Az idén megrendezett Világkonferencia célja egyrészt az volt, hogy a kormányok által delegált magas rangú küldöttségek politikai kifejezését adják az egyes országok azon szándékának, hogy a záródokumentumban kifejtettek szerint meg kell előzni, kezelni, és jogi szankciókkal is akadályozni kell a gyermekek kereskedelmi célú kizsákmányolását. Másrészt a szakértői megbeszélések, műhelybeszélgetések és a nem-kormányzati szervezetek munkája alapján az egyes országok szakemberei, önkéntes segítői, és az érintettek ismereteik bővítésével, közös programok, képzések, rehabilitációs tapasztalatok cseréjével segíthessék a további munkát.

Az első két napon a kormányok képviselői kaptak szót. A konferencia első és záró napján jelen volt Krisztina svéd királyné is. A svéd kormányfő megnyitója után többek között Klaus Kinkel német külügyminiszter, az UNICEF, az UNESCO magas rangú képviselői mondták el állásfoglalásukat. Őket követte az ECPAT – az ázsiai gyermekprostitúció elleni szervezet –, az ENSZ Gyermeki Jogokkal foglalkozó NGO bizottsága, Anita Gradin, az Európai Közösség Igazságügyi, belügyi és bevándorlási főbiztosa, Ophelia Santos Calsetas az ENSZ gyermekprostitúcióval, pornográfiával és gyermekkereskedelemmel foglalkozó speciális megbízottja. A nagy létszámú delegációk nagy részét miniszterek (általában igazságügyi-, szociális-, külügy-), illetve helyettesek, vagy az országok elnökeinek, miniszterelnökeinek feleségei vezették. A magyar küldöttség vezetője, dr. Kökény Mihály a második napon szólalt fel – az érintett kelet-európai országok közül egyedül – és beszéde nagy sikert aratott.

Az INTERPOL tagországai külön szakértői megbeszéléseket tartottak a konferenciától elkülönülve is, melyen magyar részről Balogh Anikó vett részt. A szakértői megbeszélések témái között szerepeltek a szükséges nemzeti jogszabályi változtatások és a nemzetközi együttműködés, a kölcsönös tájékoztatás, a megelőzés és a pszicho-szociális rehabilitáció és reintegráció kérdései, a szex-turizmus megakadályozásának és visszaszorításának lehetőségei, az elkövetők megbüntetésére, gyógyítására és reintegrációjára, a médiák kiemelten fontos szerepe, a képzés és tájékoztatás túl nem becsülhető fontossága. Kiemelték, hogy a megelőzés komplex értelemben nem csak a kongresszus témáját közvetlenül érintő kérdések

megoldásában segíthet, hanem ennél jóval szélesebb körben, így elsősorban a tudatosabb és felelős felnőtt életre felkészítés, AIDS, tizenéves terhesség, családon belüli erőszak, droghasználat megelőzésére is szolgálhat. Alapvető problémaként merült fel az érintett országokban a szegénység és kiszolgáltatottság kérdésköre, a növekvő gyermekmunka és a jövedelem hiányában az efféle „munka” megjelenése, a szociális és egészségügyi ellátórendszer diszfunkciói, és az áldozatok védelmének, segítésének alacsony foka. Az áldozatok rehabilitálásán kívül sok szó esett az elkövetők lehetséges terápiájáról, és arról, hogy más megítélés alá esik a beteg – például pedofil –, rossz önértékelésű elkövető és az üzletszerűen, kereskedelemmel foglalkozó bűnelkövető –, és más a lehetséges kezelés is. Az előbbi esetében fontos, hogy orvosi, lélektani terápiás kezelés is kísérje, illetve helyettesítse a büntetést.

A nem-kormányzati szervek, önkéntes segítők, fiatalok szervezetei, és néhány érintett is aktívan részt vett a kongresszus munkájában, de elhangzott, hogy az érintettek joggal kevesellték képviselőiket. A Nemzetközi Újságíró Szövetség főtitkára önkritikusan elismerte, hogy a sajtó elsősorban a szenzációt látja e témákban, és messze nem teljesíti azt a feladatát, amellyel hozzájárulhatna a megelőzéshez, kezeléshez. Ígéretet tett, hogy ajánlásokat dolgoznak ki e kérdésekről a nemzeti szervezetek számára.

A záródokumentum egy deklarációt és egy akcióprogramot is tartalmaz, melynek szövegét célszerű lenne közzétenni az érintett szakemberek, intézmények, tárcák számára magyar nyelven is, és megfogalmazni a magyarországi teendőket.